

Johdanto

Sanna Karkulehto & Jenny Kangasvuo

Tämä SQS-lehden numero jakaantuu jo tutuhkoon tapaan: artikkeliosioon (Pervoskooppi), katsauksiin (Pervopeili) ja raportteihin (Pervo/peruutus/peili) sekä arvosteluihin (Pervosilmäys). Aloitamme numeron sisällönkuvauskiertoksemme nurinkurisesti lopusta: Arvosteluissa (Pervosilmäys) esitellään ja arvioidaan tällä kertaa suhteellisen monta Suomessa hiljattain valmistunutta ja julkaistua, queer-tutkimuksellisesti painottunutta väitöskirjaa. Arviot tuovat esille yhden Suomessa tällä hetkellä nähtävillä olevista queer-tutkimuksen painotuksista, jota voisi nimittää laajasti kuvan ja sanan tutkimukseksi. Liisi Huhtalan, Eva Kuhlefeltin ja Mikko Carlsonin esittelemät väitöskirjat tutkivat kaikki kaunokirjallisuutta, ja Taina Kinnusen esittelemässä väitöskirjassa tutkitaan visuaalista kulttuuria. Lisäksi Arto Jokisen arvioitavana on Suomen Akatemian Pornoakatemia-tutkimusprojektin päätösjulkaisu ja Tuula Juvonen arvioi Herbert Frankin toimittamaan teokseen *An Underground Life. Memoirs of a Gay Jew in Nazi Berlin* (1999) perustuvan elokuvan *Die Freiheit des Erzählens. Das Leben des Gad Beck. The Story of Gad Beck* (2006).

Myös raporteissa (Pervo/peruutus/peili) esitellään toteutuneita tutkimuksia, mutta niissä se tehdään sananmukaisesti raportoiden, tutkijoiden omalla äänellä. Juha-Heikki

Tihisen ja Sanna Karkulehdon ”varjolektiot”, suomesta englanniksi käännetyt väitöstilaisuuden *lectio praecursoriat*, on julkaistu alun perin suomenkielisinä kriittiseen sukupuolen tutkimukseen painottuvassa *Naistutkimus-Kvinnoforskning*-lehdessä. Riina Rautiainen puolestaan raportoi omasta pro gradu -tutkielmastaan, joka on tarkastettu Tukholman yliopistossa.

Katsausten (Pervopeili) erillisteemana on tässä numerossa Judith Butlerin *Gender Trouble* (1990) ja siitä julkaistu suomennos *Hankala sukupuoli* (2006). Sanna Karkulehto on koonnut tähän Butler Special -teemaosioon Unique- ja Naistutkimus-postituslistoilla tehdyn *Hankala sukupuoli* ja minä -kyselyn tuloksia, Leena-Maija Rossi kirjoittaa siinä *Hankalan sukupuolen* suomentamisesta ja Janne Kurki taas arvioi suomennosta – tosin kritiikkinsä hän laajentaa koskemaan suomennoksen sijaan ennemminkin itse alkuperäisteosta.

Lehden tämänkertainen artikkeliosuus koostuu eri tieteenlajeja edustavista, varsin erilaisia tutkimuskohteita tarkastelevista mutta silti samaan teoreettiseen taustaan nojaavista artikkeleista. Pohjoisamerikkalainen Loren Krywanczyk kirjoittaa artikkelissaan ”Queering Pub-

SQS
01/08

|

Johdanto

Karkulehto,
Kangasvuo

lic Pedagogy in New York City” siitä, mitä on soveltaa queer-pedagogiikkaa arjen opetustyöhön newyorkilaisessa, julkisessa alakoulussa. Jaana Pirskanen käsittelee artikkelissaan “The Other and the Real. How Does Judith Butler’s Theorizing of the Subject and Contingency Differ from the New Lacanian Thought?” Butlerin subjektiteoriaa lacanilaisista lähtökohdista, jotka ovat tähän mennessä jääneet melko vähälle tarkastelulle varsinkin suomalaisessa tutkimusympäristössä. Samankaltaista, vaikkakin ehkä kriittisempää lacanilaista linjaa edustaa tässä numerossa myös Pervopeili-osion Butler Specialissa kirjoittava Janne Kurki.

Kasimir Sandbackan artikkelista ”Noh, enhän mä nää mitään ton hunnun läpi.”

Sukupuolen läpinäkyvät rajat Rosa Liksomin sarjakuvassa ”Anandamarxin tytöt yleisessä uimahallissa” on poimittu lehden tämänkertainen kansikuva. Erillistä galleriaosuutta ei siis tässä numerossa ole. Kansikuva ”Anandamarxin tytöistä” uimassa on Rosa Liksomin, tähän mennessä vain vähän tutkitun pohjoissuomalaisen nykykirjailijan, kuvaa ja sanaa sekoittavasta, nykyromaanin kannibalismia korostavasta hybriditeoksesta *Roskaa* (1991). Sandbacka tutkii artikkelissaan sukupuolen rakentumista ja sen kyseenalaiseksi asettumista teoksessa. Hänen mukaansa ”maailmojen sekoittuminen ja erilaiset peittämisen ja paljastamisen strategiat ovat osa [*Roskaa*-teoksen] merkitysleikkiä, jossa hämärtyvät niin identiteetti, sukupuoli kuin poliittiset kannanotot”

Sandbacka pohtii *Roskaa*-teoksen kontekstissa Butlerin ruumiillisen läpäisevyyden ja läpäisemättömyyden paikkoja, joita määrittävät ruumiin ääriviivat. Liksomin esittämien anandamarxilaisten hunnutettu ruumis pyritään tekemään teoksessa kokonaan läpäisemättömäksi paitsi toisille ruumiille myös toisten katseille. Sandbackan mukaan hunnun käyttö ja paranoidi oman näkymättömyyden varjelu tuovat teoksessa esille kulttuurissa läsnä olevat totalitarisoivat yritykset säilyttää ruumiin ja identiteetin puhtaus eristämällä ne selkeiden, merkittyjen rajojen sisälle. Näistä keinotekoisista rajanvedoista meillä on jatkuvaa näyttöä ja kokemusta niin yleisesti kulttuurien, yhteiskuntien ja kansojen tai kansakuntien ja kansallisvaltioiden tasoilla kuin yksityiskohtaisemmin esimerkiksi sukupuolten ja seksuaalisuuksien tasoilla – tai vielä konkreettisemmin vaikkapa eri tiedonintressien, tieteenalojen ja teorioiden tasoilla. Viime aikoina tämän tyyppinen, etenkin eri tieteenalojen välinen ja varsinkin naistutkimukseen ja queer-tutkimukseen kohdistunut nokittelu on ollut Suomessa hankalasti (*sic*) esillä. Hankalaksi nokittelun tekee se, ettei sillä voiteta tieteen tekemisen tason eikä sen laadun näkökulmista mitään. Pikemminkin päinvastoin, kun tutkijoiden aika kuluu jonninjoutavassa peitsentaitossa.

Toiseksi viime aikoina on ollut sangen näkyvää myös samankaltaisiin keinotekoisiiin perusteisiin nojaava alueellinen rajanveto tutkimuspaikkojen ja -ympäristöjen osalta, mikä johtaa väistämättä myös niiden ikävään tason ja laadun vertailuun. Ikäväksi tällaisen taso- ja laatuvertailun puolestaan tekee se, että se perustuu kuitenkin

vain samankaltaisiin keinotekoisiiin ja hierarkisoiviin vastakkainasetteluihin kuin minkä tahansa muidenkin konstruktioiden binarisoiva vastakohtaistaminen – niitä vain toteuttavat yliopistollisessa kontekstissa tahot, joiden toivoisi olevan tietoisia moisten taso- ja laatumäärittelyjen konstruktioaluonteesta.